

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 36 coroane (18 Lei)
Pe jumătate de an 18 " (9 ")
Pe mă pătura de an 9 " (4 ")
Un număr . . . . . 70 fileri (35 bani)

Manuscrisele, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbat cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHIȚA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărașune și inserțiuni administrației „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisele nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 20 cor., până la 200 de cuvinte 25 cor., de aci în sus 30 cor.

Sinodul eparhial

al diecezei ortodoxe-române a Caransebeșului, periodul XVIII, sesiunea unică, convocat la Caransebeș pe Duminică Tomii, 5 18 Aprilie 1920.

Ședința I.

ținută Duminică în 5 18 Aprilie 1920.

Președinte: Î. P. C. Sa Dl arhimandrit, vicariu episcopesc **Filaret Musta**.

Notar: **Dr. Vasile Loichița**.

1. Sinodul eparhial fiind convocat prin literile prezidiale ddto 19 Martie (1 Aprilie) 1920 Nr. 675 B. ex 1920, alăturate la acest protocol sub **A**, s'arcelebrat în biserica catedrală sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, și cu parastasul pentru în Domnii fericiții: arhiepiscop și mitropolit Andrei, episcopii: Ioan Nicolae, mecenaiții: Emanuil Gozdu, Ioan și Maria Trandafil, marele binefăcător Petru Borlovan, binefăcătorii: Dimitrie Hațegan, Dimitrie Peța, Dimitrie Miculescu, Costa și Ecaterina Tismăniariu, Elisaveta Peța, Trăilă Stroescu, Dimitrie Brumariu, Mihail Trapșa și Iancu Temeș.

2. După terminarea slujbei dumnezeiești deputații sinodali se adună în sala primăriei orașanești, unde invită prin o deputațiune compusă din deputații Dr. Ioan Traian Badescu, Dr. Petru Cornean și Dr. Mihail Gropșian pe Î. P. C. Sa Dl arhimandrit și vicariu episcopesc Filaret Musta, ca să binevoiască a veni și a deschide și conduce ședințele Sinodului.

3. Î. P. C. Sa sosind în sala ședințelor cu cuvântarea alăturată sub **B** deschide Sinodul.

4. Î. P. C. Sa chiamă la masa biroului ca notari interimali pe Dr. Cornel Cornean și Augustin Ghilezan din cler, Dr. Vasile Loichița, Ilie Orzescu, Dr. George Gârda și Ioan Dobromirescu dintre mireni, iar de notar al ședinței prezente designează pe Dr. Vasile Loichița.

5. La apelul nominal răspund 31 deputați și astfel Sinodul se declară capabil a-și începe lucrările.

6. Trezând la constituirea biroului, prezidiul propune o comisiune de candidare în persoanele deputaților: Dr. Ioan Traian Badescu, Dr. Petru Cornean și Dr. Mihail Gropșian.

Ședința se suspende pentru câțva timp și re-deschizându-se, prezidiul propune, iar Sinodul alege de notari definitiv pe întreaga durată a periodului sinodal:

a) din cler: Dr. Cornel Cornean și Augustin Ghilezan.

b) dintre mireni: Dr. Vasile Loichița, Ilie Orzescu, Dr. George Gârda și Ioan Dobromirescu.

La propunerea prezidiului Sinodul alege de notar general pe Dr. Cornel Cornean.

7. Se porcede mai departe la alegerea comisiunilor. Comisiunea de candidare prin referentul ei Dr. Petru Cornean propune, iar Sinodul alege

a) în comisiunea verificătoare pe:

1. Andreiu Ghidiu din cler,
2. Dr. Mihail Gropșian
3. Dr. Ioan Popoviciu dintre mireni.

b) în comisiunea bisericească pe:

1. Dr. George Popoviciu
2. Dr. Cornel Cornean
3. Andreiu Ghidiu din cler
4. Dr. Petru Cornean
5. Dr. Mihail Gropșian
6. Dr. Vasile Loichița
7. Ioan Brebenar
8. Aurel Doboșan
9. Ioan Marcu dintre mireni.

c) în comisiunea școlară pe:

1. Ioan Pepa
2. Dr. Ioan Sârbu
3. Pavel Magdescu din cler
4. Dr. Ioan Popoviciu
5. Ioan Marcu
6. Ilie Orzescu
7. Iuliu Vuia
8. Vasile Brebenar
9. Aurel Moaca dintre mireni.

d) în comisiunea financiară pe:

1. Filaret Musta
2. Dr. Ioan Traian Badescu
3. Dr. Petru Barbu din cler
4. Dr. Petru Cornean
5. Dr. Mihail Gropșian
6. Dr. Ioan Popoviciu
7. Dr. Virgil Budințian
8. Ioan Dobromirescu
9. Cornel Știopon dintre mireni

e) în comisiunea petiționară pe:

1. Augustin Ghilezan
2. Nicolae Cornean
3. Cornel Ștefan din cler
4. Ilie Orzescu
5. Iuliu Vuia
6. Teodor Dragomir
7. Constantin Diminescu
8. Ștefan Cărăbaș
9. Zaharie Miulescu dintre mireni.

După alegerea comisiunilor

8. Presidiul prezintă :

a) Raportul Conzistorului diecezan ddto 10 Februarie 1918 Nr. 752 E. cu privire la urcarea cvotei anuale pentru susținerea Conzistorului mitropolitan.

b) Raportul Conzistorului diecezan ddto 24 Februarie 1918 Nr. 6821 E. ex 1917 cu privire la aplicarea preotului Isidor Saberca de contabil în mod provizor.

c) Raportul Conzistorului diecezan ddto 10 Februarie 1918 Nr. 2918 E. referitor la ajutorul văduvelor și orfanilor aparținători fondului de penziune diecezan.

d) Raportul Conzistorului diecezan ddto 3 Martie 1918 Nr. 1514 E. referitor la anticipatul de 2000 coroane în spesele procesului pentru mânăstiri.

e) Raportul Conzistorului diecezan ddto 26 Februarie 1918 Nr. 3759 E. ex 1917 în cauza auctei școlare.

f) Rugarea lui Petru Valușescu fost conducătoriu al Bibliotecii diecezane pentru o escontentare de 2000 coroane.

g) Raportul Conzistorului diecezan 26 Februarie 1918 Nr. 3346 E. în cauza administratorului bunurilor diecezane Dr. Valeriu Meda.

h) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 2358 E. cu care se înaintează rugarea servitorului Conzistorului, George Dumitru, ca să fie primit la fondul de penziune.

i) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 2441 E. referitor la „Tipografia și Bibliotecia diecezană” precum și la socoțile pe anul de gestiune 1916-1917.

j) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 2440 E. cu care se prezintă proiectul de buget al „Bibliotecii și Tipografiei diecezane” pe anii de gestiune 1917-1918 și 1918-1919.

m) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 7826 E. ex 1917 referitor la restanțele în convenția episcopicească și în spesele deputaților sinodali și congresuali.

n) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 2392 E. cu care se înaintează preliminarul diecezei pe anul 1919.

o) Raportul Conzistorului diecezan ddto 27 Iunie 1917 Nr. 3758 E. cu privire la schimbarea concluzului sinodal Nr. prot. 36 ex 1917. în cauza folosirii sumei de 4600 coroane economizată la stipendii.

p) Raportul Conzistorului dieceza ddto 27 Iunie 1917 Nr. 3764 E. ex 1917 referitor la schimbarea concluzului sinodal Nr. prot. 50 ex 1917 adus cu privire la cotizația fondului eparhial special.

r) Raportul general al Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 2215 E. ca senat epitropesc.

s) Socoțile fondurilor și fundațiilor pe anul 1917.

t) Raportul Conzistorului diecezan ddto 25 Aprilie Nr. 736 E. cu care se înaintează cererea aplicațiilor conzistoriale și a profesorilor pentru ajutor de războiu.

u) Raportul Conzistorului diecezan ddto 27 Iunie 1917 Nr. 3765 E. ex 1917 referitor la crearea unui fond general de rezervă.

v) Raportul Conzistorului diecezan ddto 26 Aprilie 1918 Nr. 2156 B. referitor la salariul profesorului Dr. Moise Ienciu.

w) Rugarea comunei bisericesti Silha de a i-se lăsa în arendă cu preț moderat sesiunea redusă de acolo.

x) Raportul ddto 26 Aprilie 1918 Nr. 5 al delegațiunii congresuale.

y) Raportul Conzistorului diecezan ddto 28 August 1919 Nr. 1366 Pl. privitor la definitivarea asesorului conzistorial Aurel Moaca în calitate de funcționar conzistorial.

z) Raportul Conzistorului diecezan ddto 11 Septembrie 1919 Nr. 2441 E. despre încassarea competențelor diecezane în anul 1918.

aa) Un nou raport al Conzistorului diecezan ddto 28 Septembrie 1919 Nr. 1623 B. privitor la salariul profesorului Dr. Moise Ienciu.

bb) Raportul general al Conzistorului diecezan ddto 23 Martie 1920 Nr. 771 E. ca senat epitropesc pe anul 1918.

cc) Raportul general al Conzistorului diecezan ddto 23 Martie 1920 Nr. 286 E. ca senat epitropesc pe anul 1919.

dd) Raportul Conzistorului diecezan ca senat epitropesc Nr. 23 Martie 1920 Nr. 289 E. despre încassarea competențelor diecezane pe anul 1919.

ee) Raportul Conzistorului diecezan ddto 23 Martie 1920 Nr. 797 E. cu care se înaintează literile fundațiunii Ștefan Jianu.

ff) Raportul Conzistorului diecezan ddto 3 Aprilie 1920 Nr. 2392 E. în cauza preliminarului pro 1919.

gg) Raportul Conzistorului ddto 23 Martie 1920 Nr. 772 E. cu care se înaintează socoțile fondurilor și fundațiilor diecezane pe 1918.

hh) Raportul Conzistorului diecezan ddto 3 Aprilie 1920 Nr. 287 E. cu care se înaintează proiectul de preliminar pe anii 1920 și 1921.

ii) Raportul Conzistorului diecezan ddto 31 Martie 1920 Nr. 2928 E. ex 1918 în cauza procesului Conzistorului contra lui Bernat Holländer.

ll) Raportul Conzistorului diecezan ddto 23 Martie 1920 Nr. 527 E. în cauza unor oferte pentru două parcele aparținătoare domeniului din Marghita-mare. Se predau comisiunii financiare.

mm) Raportul Conzistorului diecezan ddto 3 Martie 1918 Nr. 6674 E. ex 1917 cu care se înaintează literile fundațiunii majorului Nicolae Jumanca.

nn) Decisul comitetului și sinodului parohial din Gherteniș, ca această comună bisericicească să se încorporeze la tractul protopopesc al Bocșei-montane.

oo) Rugarea credincioșilor din Retișor pentru amovarea lui Alex. Luchici din postul de capelan și a-se deschide concurs nou.

pp) Raportul Conzistorului diecezan ddto 18 Aprilie 1918 Nr. 371 E. cu care se înaintează rugările unor preoți în cauza fondului preoțesc de ajutorare.

rr) Raportul Conzistorului diecezan ddto 9 Aprilie 1918 Nr. 3798 B. ex 1918 referitor la propunerea deputatului Dr. Nicolae Ionescu în cauza creării unui organ de publicitate.

ss) Raportul general pro 1917 al Conzistorului diecezan ddto 26 Aprilie 1918 Nr. 2478 B ca senat bisericesc.

tt) Rugarea preotului Mitrofan Simu din Răchitova ddto 25 Aprilie 1918 în cauza alegerii de capelan de acolo.

uu) Rugarea preotului Isaia Popovițiu din Silha de a i-se da voie să-și încasseze birul parohial pe cale judecătorească.

vv) Raportul Conzistorului diecezan ddto 28 Decembrie 1918 Nr. 7781 E. referitor la remunerarea administratorului protopresbiteral al Bisericii-albe Traian Oprea.

ww) Raportul Consistorului diecezan ddtto 2 Septembrie 1919 Nr. 8986 B. ex 1918 referitor la hotărârea comunei bisericesti Gherteniș ca să fie alăturată la protoșopiatul Boceșei-montane.

xx) Raportul general pro 1918 și 1919 ddtto 4 Aprilie 1920 Nr. 762 B. ex 1930 al Consistorului diecezan ca senat bisericesc.

yy) Raportul Consistorului diecezan ddtto 4 Aprilie 1920 Nr. 775 B. referitor la verificarea deputațiilor cteptuila în sinodul extraordinar din 8-21 Martie 1920.

zz) Raportul Consistorului diecezan ddtto 4 Aprilie 1920 Nr. 3607 Pl. în cauza cererii primariului din Timișoara ca sediul episcopiei noastre să se mute la Timișoara.

1. Raportul Consistorului diecezan ddtto 4 Aprilie 1920 Nr. 313 B. în cauza propunerii anchetei Consistoriului metropolitan ca să se înființeze un seminar central pe spese comune.

2. Rugarea comunei bisericesti Gataia pentru reactivarea parohiei a II-a.

Se predau comisiunei bisericesti.

3. Raportul Consistorului diecezan ddtto 25 Aprilie 1918 Nr. 1036 Șc. în cauza susținerii institutului pedagogic și a sistemizării nouilor catedre la acest institut.

4. Raportul general al Consistorului diecezan ddtto 25 Aprilie 1918 Nr. 2545 Șc., ca senat școlar pe anul 1916-1917.

5. Raportul general ddtto 4 Aprilie 1920 Nr. 765 Șc. al Consistorului diecezan ca senat școlar pe anul 1917-18 și 1918-19.

Se predau comisiunei școlare.

9. Se prezintă rugărilor Deputaților: Virgil Musta, Ioan Andreescu, Dominic Rațiu, Dr. Timotei Radi, Dr. Victor Mercea, George Cornean, Sebastian Olariu, Dr. George Gârda, Alex. Boceșian, Dr. Iuliu Coste și Dr. Cornel Petricu pentru concediu pe întreaga durată a sesiunii prezente.

Se predau comisiunei verificatoare.

10. Se prezintă rugarea lui Ion Mărgineanțu din Birda cu privire la cumpărarea unei case parohiale.

Se predă comisiunei petiționare.

După acestea anunțându-se proxima ședința pe mâine zi Luni în 6-19 Aprilie 1920 la ora 9 a. m., ședința prezentă se încheie.

Filaret Musta

arhimandrit, vicar episcopesc

Dr. Vasile Loichița

notar.

Litia din luna paștilor

Este datină veche în biserică ortodoxă a face litie și sfințirea apei luni a doua zi după paști, și anume: După otpustul sfintei liturghii, preoții depun veșmintele în cari au liturghisit și îmbracă numai epitrahil și telon, și ieșind din altar stau în mijlocul bisericii și fac începutul după obicei: Bine este cuvânt Dumnezeu nostru, apoi „Hristos a înviat” cu stihurile lui; după aceea începem canonul paștilor, și ieșind din biserică și cântând mergem la locul pregătit pentru sfințirea apei și ajungând acolo sfârșim peasna 6-a a canonului paștilor. Deci se citește evanghelia, ectenia și rugăciunea („Doamne Dumnezeu nostru, cel mare întru sfat...”.) dela sfințirea apei; apoi afundând crucea în apă, preotul cântă troparul „Hristos a înviat” de 3 ori; și stropind poporul cu

apă sfințită, cântăm stihira gl. 6: „Înviind Isus din mormânt”, pe larg și de multe ori până se termină sântarea crucii și stropirea. După stropire citește preotul rugăciunea pentru hunarodire: „Doamne Dumnezeu nostru, celace la începutul făpturii tale ai făcut cerul și pământul...” (vezi la molitvelnic: Rânduiala care se face la holde sau la vie sau la grădină), fără îngenunchiere (pentru că dela paști până la rosalii nu se fac îngenunchieri). Întorcându-ne înapoi către biserică, se cântă pesnele cele rămase (7, 8, 9) din canonul paștilor, repetând fiecare irmos și fiecare tropar al pesnei, așa ca să se sfârșască peasna 9-a a jungând la biserică, unde se face otpust.

Așa prescrie molitvelnicul și pentecostarul să se facă litia din luna paștilor, și așa să și face această litie de către preoții cari respectează prescrierile bisericii noastre ortodoxe.

În unele părți însă, cu deosebire pela sate, s'a introdus o datină contrară spiritului bisericii ortodoxe, împrumutată dela eterodoxi. Anumne, unii preoți au obiceiul a ieși în luna paștilor la cimiter și acolo fac pomenire și parastas pentru morți. Acest obicei este contrar ritului bisericii noastre dreptmăritoare, pentru că: *În cele 12 zile dela nașterea până la botezul Domnului, în săptămâna diutii a sfântului post, în săptămâna palmilor și în săptămâna luminată, în duminicile și în sărbătorile cele mari, pomenirea morților nu se face.* Așa prescrie Molitvelnicul tipărit la Sibiu în 1874 cu binecuvântarea mitropolitului Procopie, la pag. 525, apoi Molitvelnicul lui Șaguna, precum și Fuhologiuul Sfântului Sinod din București.

Dar nu numai biserică ortodoxă, ci și biserică greco-catolică, precum și cea romano-catolică oprește serviciile pentru răposați în săptămâna luminată și în zilele arătate mai sus. *Această conglăsurire a bisericii romano-catolice cu biserică ortodoxă este o dovadă că opreliștea de a se face serviciile pentru morți în săptămâna luminată și în zilele de sărbători datată diu înainte de dezbinare (1081).*

Dealtcum biserică ortodoxă, cu considerare la zilele de bucurie ale învierii, nu permite a se face înmormântarea în săptămâna luminată după ceremonialul obișnuit, ci are o rânduială specială pentru înmormântările ce se fac în săptămâna luminată. Dacă deci nici chiar la înmormântări nu este permis ceremonialul cu cântările obișnuite de jale, cu atât mai vartos nu este permis a se face în săptămâna luminată pomenire și parastas pentru morți, știut fiind că aceste pomeniri și parastase nu sunt altceva decât ceremonialul scurtat al înmormântării.

Iată de ce trebuie condamnată procedura acelor preoți, cari în luna paștilor, în loc să facă litia prescrișă de cărțile noastre rituale, fac pomenire pentru morți în cimiter.

Acest obicei nu este numai în contradicere cu spiritul bisericii noastre ortodoxe, ci e chiar eterodox și se pare a fi împrumutat dela armenii monofiziți. *În biserică armeană (monofizită) se face pomenirea morților a doua zi de nașterea și botezul Domnului (cari se serbează la 6 Ianuarie), apoi luni a doua zi de paști, luni după adormirea Maicii Dului (care se serbează în Dumineca dintre 22—28 August) și luni după înălțarea crucii (care se serbează în duminică dintre 11—17 Septembrie).*

Biserică monofizită (de care se ține și biserică armeană) a fost declarată *eretică* în sinodul al 4-lea ecumenic (la a. 451), și biserică ortodoxă s'a ferit

toidenna a împrumuta ceva dela cretici. Armenii monofiziți au postul așa numit *arțivur* = (post) pregătitor (pentru postul paștilor) în săptămâna după duminica vameșului și a fariseului; iar biserica ortodoxă are dezlegare de post („harti” dela cuv. armean „arțivurți”) în acea săptămână. Creștinul ortodox este dator a observa prescripțiile bisericii sale și a nu posti postul creticilor. Armenii monofiziți au și de pomenire pentru morți în luna paștilor; iar biserica ortodoxă are atunci zi de bucurie, în care nu face pomenire pentru morți. Preotul ortodox este dator a respecta uzul bisericii ortodoxe și a nu practica obiceiuri cretice.

Biserica noastră ortodoxă are ca zile pentru pomenirea morților: sâmbăta lăsatului de carne, sâmbăta a 2-a, 3-a și 4-a din postul paștilor și sâmbăta rosaliilor, în cari se face pomenire pentru toți drept-măritorii creștini, apoi sâmbăta înainte de sf. mucenic Dimitrie când se face pomenire pentru ostașii drept-măritori căzuți pe câmpul de război. În aceste zile trebuie să se facă (cum se și face în multe locuri) pomenire (cu liturghie și parastas) pentru morți, iar nu în zilele în cari este oprit aceasta.

P. B.

Ș T I R I

Rectificare. În cuvântarea cu care I. P. C. Sa Dl vicariu episcopesc a deschis sinodul eparhial ordinar publicată în Nrul 15 al „F. D.” s’au strecurat unele greșeli de tipar regretabile, pe cari le îndreptăm în următoarele: Anume la pag. 1, alineatul 3, șirul 4, are să se citească corect așa... guvernul maghiar, *san bina sîs*, ministrul de culte... În alin. 5. șirul 1 are să sune așa: Trimiterea comisariatului la sinod au *privit-o...* La pag. 3 șirul 4 de sus are să sune așa... cari ca și D-Voastră...

Noul nostru mitropolit, parintele Dr. Nicolae Bălan, a fost tuns Miercuri din săptămâna luminată, de către P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp într-un monah în Mănăstirea Hodoș-Bodrogului, primind numele de calugărie Nicolae. Joi în cursul s. liturghii a fost hirotesit în protosinecl, iar Vineri într-un arhimandrit în capela episcopescă din Arad.

Noul prefect al județelor Timiș și Torontal a fost numit în persoana maiorului C. Drăgălina, fiul marelui general Drăgălina, care și-a sfârșit viața ca un erou pentru izbânda cauzei neamului nostru.

Moartea profesorului Dr. Ștefan Saghin. A murit la București în urma unei grele operațiuni, profesorul dela facultatea teologică din Cernăuți, parintele Dr. Ștefan Saghin. Rămășițele pământești ale scumpului defunct au fost transportate la Cernăuți, unde au fost îngropate Marți în 6 Aprilie c., jălit de cei mai de aproape ai sai și de întreaga pătură intelectuală a Bucovinei, al cărei prețios decor a fost adormitul în Domnul. Trîmtem întristatei familii cele mai sincere condolențe.

Comitetul Asociației Culturale din Bănat s’a constituit în 15 Aprilie la Timișoara astfel: President: I. P. S. Sa mitropolitul primat Dr. E. Miron Cristea, vicepreședinți: Dr. Cornel Cornean și Traian Lalescu; secretar: Sabin Erușian; cassac: Dimitrie Sgavărdia; bibliotecar: Al. Bușiu.

Comemorarea eroilor. În mod legal s’a consacrat ziua de 20 Maiu (Înălțarea Domnului) comemorării eroilor morți pentru țară. În acest senz, s’a alcătuit programul comemorării care se va face până și în cele mai modeste sate din România întregită, cultul mor-

ților căzuți pentru patrie, trebuînd să fie și la noi ca și în celelalte state civilizate, nu numai expresia sentimentului unanim de recunoștință și admirație, ci un mijloc de dreptate socială și educație națională.

Mare film istoric român. Societatea „Mormintele eroilor” de sub înaltul patronaj al M. S. Regina Maria va reprezenta în orașele din Ardeal marele film istoric, făcut în rasboiul româno-maghiar. În filmul acesta vom putea vedea eroicele lupte dela Tisa și fabrica intrare a armatei române în Budapesta. Doi artiști dela Teatrul Național din București, dlul M. Constantinescu și V. Bumbesti vor recita în pauze versuri. Prima reprezentație va avea loc în Duminica Paștilor. De Luni încolo se vor da mai multe reprezentații în Sibiu în sala „Urania”. Informațiuni detaliate se vor da prin afișuri speciale. (Dacia Traiana)

Reforma legii electorale. Drept de alegere va avea fiecare cetățean român, care și-a câștigat indigenatul în forma legală și are domiciliul într-una din comunele României Mari. Votantul pentru camera trebuie să aibe 21 ani, pentru senat 40 de ani. Alegerile se vor face pe circumscripții electorale. Pentru ușurarea lucrărilor electorale se vor institui comisii regionale în Cluj, Cernăuți și Chișinău, cari vor lucra unitar. În Bucovina vor fi aleși 17 deputați și 9 senatori. În Ardeal inclusive Banatul 101 deputați și 52 senatori. Pe județul Caraș-Severin sunt repartisați 11 deputați și 5 senatori. Candidații de deputat sau senatori pot fi: miniștri, secretari, generali, membrii în comisii regionale, dar aleși fiind vor trebui să dimisioneze din post în termen de 8 zile dela data alegerii lor. Începea de a avea drept să fie deputat și senator toți acei ce se află într-o funcție salariată de stat, județ sau comuna. Circumscripțiile se vor determina cu 30 de zile înainte de alegerile generale printr-un decret lege. În fiecare județ se va înființa un birou electoral central, care va conduce toate operațiunile electorale. Conserierea alegătorilor se va face după comune; în orașe unde sunt mai multe secții de votare, pentru fiecare secție separat. Declarațiunile de candidatură se vor face cu cel mai târziu 8 zile înainte de alegere.

Cât s’a subscris pân’acum la nou împrumut național? La noul împrumut național s’au subscris pân’acum în vechiul Regat peste un miliard de Lei. La noi, fiindcă subscrierile se pot face numai în Lei, subscrierile sunt mai reduse, lipsind publicului Lei. O revenire asupra dispozițiilor prospectului de emisiune se impune. Să ni se deie și noua putința a contribui cu banii noștri la refacerea și întărirea scumpei noastre Patrii marite!

Expropriarea în vechiul Regat. Cetim în „Revista Economică”: După o dare de seamă a Cassei centrale a exproprienților, s’au expropriat pân’acum în vechiul Regat: 3809 moșii particulare 1,517.195 hectare, 26 moșii de ale absenților 10.864 hectare, 63 moșii de proprietari supuși străini 91.596 hectare, 225 moșii de ale statului 109.851 hectare, total 4.864 moșii = 2,187.814 hectare.

Cronica culturală și literară

Fruntașa revista ieșana „Viața Românească”, a reapărut în aceleași eminente condiții literare ca și pe vremuri. Cei mai buni scriitori, prozaatori și poeți, bărbați de știință, criticii literari și artistici au ținut să illustreze paginile primului

numar, care ni sosește înhăinat în toată vrednicia și distincția lucrurilor superioare, aducându-ne lumini și adieri de mult așteptate de primavara literara. Ca și în trecut V. R. „conclusa de acelaș spirit democratic, de aceeaș dorință de a sluji *morală și frumosul*“, va cauta ea să fie mai presus de orice, apărătoarea libertății de gândire a omului de talent. Pe o estindere de 100 pagini V. R. dă cea mai variata lectură de instruire și distracție pentru sufletele setoase după divina frumuseță armonica a artei. Brătescu-Voinesti deschide acest numar cu indioșatoarea lui povestire: „Rătăcire“, lasându-ne și de astadata în inima mulțumirea și tiena, curățenia și bunătatea profundă ce o știe împrumuta cetitorilor sai totdeauna acest scriitor. O puternica poezie inedita plina de revolta pentru apararea neamului sau: „In oppressores“ a neuitatului nostru Coșbuc, este o insemnata contribuție de istorie literară pentru opera marelui poet. M. Sadoveanu ni aduce bucurii intime și tinere în frumoasasa: „Primavara“, ca și M. Codreanu cu marmorecele lui sonete în „Game variate“ și Lucian Blaga în poezia sa cu val de filozofie: „Leaganul“. Hortenzia Pap. Bengescu ni este prețioasă și aici în „Ca să te pomenesc“, ca și în alte colaborări la reviste și în foiletoanele de ziare. Un studiu temeinic și cu concluzii juste despre opera linarului poet muntean stins fără de vreme, Vasile Cârlova de G. Ibrăileanu. Vin ca să completeze bogata față de variație a revistei, diferite cronici, scrisori, miscelanea cu nuanțe polemice, recenzii literare și revista revistelor. Recomandăm „Viața Românească“ în atenținea cetitorilor noștri. Prețul 80 Lei pe an. Redacția și Administrația, Iași, Strada Lăpușneanu 33.

- Manifestarile culturale ale studenților banațeni dela universitatea din Cluj și București în centrele Banatului nostru, (Timișoara, Lugoj și Caransebeș) acum de s. Paști, cu conferințe, declamări, teatru și cântece naționale, sunt cele mai bine venite și o dovada mai mult, ca tinerimea noastră universitară e pe deplin conștie de rolul frumos ce-l are pentru intensificarea și înălțarea vieții și culturii românești la sate ca și la orașe mai ales, unde, biruința gândirii și simțirii românești va mai avea de oprit și de înlăturat multe zagazuri... noua atât de dusemanoase...

Noua Revista Bisericească de sub direcțiunea Dlui Teodor P. Paescu se susține și în al 12 numar al ei la acelaș nivel educativ bisericesc, în duhul căruia au fost scrise și celelalte numere din primul ei an de existență. Într'o estindere de 20 de pagini, acest numar are articole din-

tre cele mai instructive și interesante din și pentru viața noastră bisericăscă. Remarcăm articolul Pr. Aurel Popescu: „Atitudinea socialismului față de biserica creștină“ pentru actualitatea cauzei ce o tractează cu îngrijorare de ravagiile produse de mișcarea socialistă în rândurile credincioșilor noștri dela orașe. Sub iscălitura P. la „Note“, articolașe foarte folositoare despre farmaciile parohiale, preoții de spitale, icoane religioase în spitale ș. a. Ven. preoțime va putea ceti aceasta revistă cu un real folos, și de aceea i-o recomandăm spre abonare. Abonament 20 Lei pe an. Adresa: București, Str. Principatelor-Unite, 60.

În casa nici unui creștin ortodox român n'are voie să lipsească „Dumineca ortodoxă“, foaie săptămânala rel.-morală. Câțiva preoți de inimă, organizați într'un cerc pentru propagarea vieții rel.-morale: „Ia și ceteste“, ni dau cea mai curata hrana sufletească, în „Dumineca lor ortodoxă“, și noi avem stânta datorie să o primim cu amândoua mâinile și s'o îmbiem tuturor fraților noștri pentru primenirea și întarirea credinței lor. Costă numai 10 Lei pe an, plătiți înainte. Adresa: București, Biserica Sta. Vineri-Herăscă.

Broșura „*Despre și pentru Banatul întreg*“, I. Capitol introductiv scrisa cu o nețămurită dragoste pentru cauza Banatului de Dl inginer Aurel Diaconovici, este o sigura contribuție pentru dreptatea și științenia cauzei noastre, când cerem cu îndărjire, ca Banatul nostru scump, prin tot trecutul și prezentul sau în întregime, poate și *trebuie* să aparțină numai României-mari. Alte 5 fascicule vor urma, cari cuprinzând diferitele faze de dezvoltare, din istoria Banatului (Regiunea și rămășițele antiçe. Rolul Banatului în formarea neamului românesc. Colonizarea și inproprietaria. Românii-Banațeni. Strainii așezați în Banat. Așezarea Sârbilor și luptele noastre politice și religioase cu ei. Importanța economică și culturala a Banatului. Statistica comparativa.) împreuna cu aceasta broșura, vor forma o temeinica și valoroasa istorie a Banatului nostru. La aceasta concluzie ne îndreptățește felul interesant al espunerii din primul fascicol și sumedenia de cunoștinți întrebuințate cu inteligența pentru susținerea tezelor istorice puse în discuție. Valoarea lucrării ar crește, de sigur, prin indicarea izvoarelor folosite, în aparatul critic din notițele subliniare, pe care nu-l vedem în lucrarea ce ni stă înainte. Comenzile se pot face la librăria Krafft din Sibiu pentru prețul de 3 Lei.

În editura librăriei diecezane din Arad a apărut „Istoria testamentului vechiu”, carte de religie pentru școlile secundare de profesorul Dr. Petru Barbu, ed. IV. — Profesorul Dr. P. Barbu și-e întocmit manualele sale de religie pentru școlile secundare cu observarea tuturor cerințelor pedagogice cautând a realiza scopul propunerii religiei în școli prin alegerea de unități metodice din care să poată face cu ușurință abstracțiuni de adevăruri religioase și norme de conduită creștinească. Fiind manualul aprobat și prin partea autorităților noastre bisericești și aparând în noua sa ediție, cu multe și esențiale schimbări de la edițiile premergătoare, se recomandă cu căldură tuturor catihetilor noștri de la școlile secundare. — Se poate comanda de la *Librăria diecezană din Arad*, cu prețul de 10 coroane + 1 cor. 20 fil., pentru francatură recomandată.

Tot în editura librăriei diecezane din Arad a apărut și „Istoria testamentului nou” II. carte de religie pentru școlile secundare de profesorul Dr. Petru Barbu ed. IV. — Istoria testamentului nou a profesorului Dr. Petru Barbu, cuprinde în 158 unități metodice viața și activitatea Mântuitorului nostru Hristos. Piesele bine alese și metodice înșirate, înfațșează realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ prin administrarea celor 3 delegații de mântuire a neamului omenesc. — În textul isoritoarelor biblice, autorul observează limbajul biblic clar și ușor de înțeles, prin ce ușurează munca elevilor și a profesorilor. — Aprobat fiind și din partea autorităților noastre bisericești, se recomandă cu căldură tuturor catihetilor noștri de la școlile secundare. Se poate comanda de la *Librăria diecezană din Arad*, cu prețul de 8 cor. + 1 cor. 20 fil., pentru francatură recomandată.

Partea oficială

Nr. 7029, 1920.

Ordin circular

cătră revizorii școlari și corpul didactic al școlilor primare.

Resortul de Culte și Instrucțiune publică a hotărât în acord cu conferința revizorilor școlari, să continue tradiția școlară ardeleană în privința conferințelor corpului didactic primar, atât de folositoare pentru cultura profesională ca și pentru dezvoltarea însăși a școlii românești.

Aceste conferințe vor fi organizate de acum înainte pe județe și, în considerarea epocii de prefacere, li-se va da un caracter unitar, stabilindu-se deocamdată programa lor din partea Resortului de Culte și Instrucțiune publică.

Cum ele sunt cele dintâi conferințe învățătoresci iber în România întregită, e firesc să li-se atribuie o

însemnată specială, care trebuie să iasă la iveală atât prin caracterul problemelor ce le tractează cât și prin atmosfera sărbătorească ce trebuie să o creieze în capitalele județelor, unde se va desfășura programa lor.

Conferințele județene se vor ține la aceeași dată în zilele de 5 și 6 Mai st. n. a. c. cu următoarea

Programă:

- I
1. Invocarea Duhului sfânt în biserică.
2. Discurs de deschidere din partea revizorului școlar despre: Noua epocă a învățământului primar în Dacia superioară.
3. Cuvinte de salutare din partea reprezentanților institutelor școlare, bisericilor, statului, societăților culturale ș. a. invitați anume de revizorul școlar.

II

4. Reforma școlii primare și mijloacele prin care ea poate deveni mai folositoare și mai iubită de poporul nostru (suflet nou, schimbarea caracterului intelectualist, introducerea obiectelor practice-economice, terene și ateliere de experiență după nevoile regionale, orar de dimineață etc.)

5. Școala de repetiție și școlile pentru adulți, necesitatea și organizarea lor în mod practic.

6. Școala națională după concepția Decretului Nr. 43869 1919 dat de Resolțul de Culte și Instrucțiune publică (superioritatea și aplicabilitatea acestui tip nou de școală).

7. Programa analitică oficială (o critică pedagogică).

III.

8. Învățătorul nostru, chemarea lui în noua epocă a școlii primare și a statului românesc.

9. Învățătorul în serviciul nevoilor noastre de la orașe (colaborarea sistematică la opera de selecționare a elevilor de la țară, cari să intre în viața industrială, comercială și culturală a orașelor.)

10. O lecție practică cu elevii de clasă V--VI din istoria românească (subiectul: Războiul pentru unitatea națională).

11. Alte chestiuni luate de revizorul școlar în înțelegere cu comitetul secției județene (ar fi de dorit o sedință festivă pentru public cu coruri, conferințe, declamații etc.).

Domnii revizori vor designa — dacă îngăduie timpul — în legătură cu comitetul secției județene, raporturi pentru fiecare punct al programei.

În prezința conferințelor lucrările vor fi analizate de către comitetul secției județene sub prezidiul revizorului, și intru cât ar fi necesar le vor modifica stabilind concluzii ce să servească ca punct de sprijin în discuțiile conferinței.

Conferințele vor fi prezidate de revizorul școlar. El se va îngriji de local potrivit fie la prefectura ori la liceu sau în alt loc public corespunzător.

Pentru învățătorii de stat și comunalți prezența e obligatorie (cei necomuni pot fi dispenzați).

Sunt invitați și învățătorii confesionali români plătindu-se diurna fixată.

Revizorul școlar va invita la conferința toate autoritățile de stat, bisericești, culturale și școlare din localitate.

Diurnele se stabilesc în 1-50 coroane pe întreaga durată a conferințelor și se vor asemna ulterior în baza rapoartelor făcute de revizorii școlari.

Pentru șeful Resortului Cultelor și Instrucțiunii publice:

Dr. Ioan Mateiu.

Notă: Oficiile parohiale sunt îndatorate a comunica acest număr învățătorimii din localitate.

Concursuri.

Pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* dela școala confesională gr. or. română din **Cheveresul-mare** protopresbiteratul Buziașului, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar în bani gata dela comuna bisericească 1200 cor.
2. Întregirea dela stat.
3. Cortel în natură cu grădina de legumi.
4. Un extravilan de 1/2 jug.
5. Pentru scripturistica 50 cor.
6. Pentru participare la conferința și adunarea generală 60 cor.
7. Dela înmormântări 5 cor.
8. Dela parastase 2 cor.

Alesul învățător este îndatorat a cerceta însuși regulat și a conduce elevii la sf. biserică, a purta cantoratul în și afară de biserică și a purta socoțile bisericești și ale cultului, pentru cari va primi o remunerațiune de 30 cor.

Recurenții au să-și subștearnă petițiile Prea Onorabilului Oficiu Protopresbiteral din Buziaș și cu prealabilă încredințare a acestui oficiu a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii.

Cheveresul-mare din ședința comitetului parohial ținută la 16 20 Ianuarie 1920. 3—3

George Popescu
pres. com. par.

Valeriu Minea
not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa* m. p. protopresbiter.

Pentru întregirea în mod definitiv a postului de *învățător* dela școala confesională gr. or. rom. din **Jupani** protopopiatul Făgetului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu următoarele:

Emolumente:

1. Salar învățătoresc fundamental dela comună 720 cor.
2. Cortel în natură cu grădina de 2400 st. □
3. Pentru participare la adunările învăț. 20 cor.
4. Pentru facerea socoților cultului și tipărituri 30 cor
5. Dela înmormântări cu liturgie 2 cor, fără liturgie 1 cor.
6. Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești.

Preferinți vor fi aceia cari sunt în stare a conduce corul vocal deja înființat.

Recurenții să-și subștearnă rugărilor Prea On. Domn Sebastian Olariu protopop în Făget, cu a cărui prealabilă învoire apoi să se prezinte în sf. biserică din Jupani în vre-o Duminică s'au sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântarea bisericească și tipic.

Jupani, din ședința comitetului parohial ținută la 30 Ianuarie 1920. 3—3

Petru Lascu
preot ca președinte.

Valeriu Popovici
notariul com. par. adhoc.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter.

Pentru ocuparea postului de *învățător* dela școala conf. gr. or. rom. din **Mărcina**, protopresbiteratul Orăvitei montane, devenit vacant, se descrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele sunt:

1. Salar în bani gata 1200 cor.

2. Eventuale gradațiuni se asigură din ajutorul de stat, ce se va cere.

3. Pentru participarea la a-lunarea generală și conferințele învățătoresci 45 cor.

4. Pentru scripturistica 20 cor.

5. Cortel în natură cu grădina.

Alesul învățător este îndatorat a cerceta regulat sf. biserică în Duminici și sârbători a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântări bisericești.

Recurenții au a se prezenta în sf. biserică în vre-o Duminică s'au sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în tipic și cântarea bisericească.

Recursele instruite cu documentele de lipsă au a se înainta Prea Onorabilului oficiu protopresbiteral din Orăvita-montană în timpul reglementar.

Mărcina, din ședința comitetului parohial ținută la 8 21 Decembrie 1919. 3—3

Iosif Caragea m. p.
pres. com. paroh.

Aureliu Farca m. p.
not. com. paroh.

Pentru ocuparea postului de *învățător* la școala conf. gr. or. română din **Zorlențul-mic**, protop. Lugojului se descrie concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele sunt:

1. Salar în bani dela comuna bis. 1000 cor.
2. Eventualele gradații se asigură dela stat.
3. Cortel în natură cu jumătate din plațul școlai.
4. Dela înmormântări 2 cor.
5. Pentru participare la adunarea generală 40 cor.
6. Scripturistica 10 cor.

Alesul învățător e dator a cerceta însuși biserică la toate slujbele dumnezeiești, a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua tinerimea școlară în cântările bisericești.

Recurenții au a se prezenta în sânta biserică în vre-o Duminică s'au sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Recursele instruite cu documentele de lipsă au a se înainta P. On. Oficiu protopresb. din Lugoj în timpul reglementar.

Zorlențul-mic, din ședința com. par. ținută în 1 Decembrie 1919. 3—3

Petru Belu
pres. com. par.

Dimitrie Bordsuz
notariul com. par.

În conțelegere cu mine: *Dr. G. Popoviciu* protopresbiter.

Pentru întregirea postului de *învățător* la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Ferendia**, tractul protopresbiteral al Vârșetului (Postul al II-ea) se descrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu următoarele

Emolumente:

1. Salar în bani gata dela comuna bisericească 600 cor. Restul întregire dela stat.
2. Pentru scripturistica 20 cor.
3. Pentru conferințe și adunarea generală 60 cor.
4. Dela înmormântări unde va participa 5 cor.
5. Cortel și grădina în natură.

Alesul învățător este îndatorat a instrua în școala cântările bisericești, a cerceta regulat sf. biserică la toate slujbele dumnezeiești, a purta cantoratul în și afară de biserică și a instrua și conduce mai departe corul școlărilor deja înființat, precum și a înființa cu adulții cor bărbătesc.

Recurenții au a se prezenta în sf. biserică în vre-o

Dumineca s'au sarbatoare, pentru a-și arata dexteritatea în tipic și cântarea bisericească.

Recursele înscrise cu documentele de lipsă, adrese comitetului parohial din Ferendia sa se substearnă Consistoriului diecezan.

Ferendia, din ședința comit. par. ținută la 16 Februarie 1920. 3-3

George Olde
președinte.

Aureliu S. Crăciun
notar.

Pentru întregirea postului de *învățător* la școala confesională gr. or. română din **Tărova** se scrie concurs în termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar fundamental dela comuna bis. 1200 cor.
2. 8 metri de lemne aduse în natură, sau plătite după curs;
3. 3 jugere de pământ arator și fânaj;
4. Cortel liber cu grădina de 400 st. [ ]
5. Pentru participare la conferințe și la adunare 30 cor.
6. Dela înmormântări 3 și 5 cor.

Mesul învățător este îndatorat a cânta și a conduce cantoratul în biserică, a înființa cor din adulți, a purta agendele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial și a compune socioțile bisericești și ale cultului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poziți a se prezenta în sf. biserică în vre-o Duminecă, având a-și substerne petițiile oficiului protopresbiteral din Bogșamontana.

Tărova, din ședința comitetului par., ținută în 12 Ianuarie 1920. 3-3

Moise Uzun m. p.
notar.

Iul. Bumbescu m. p.
preș. com. par.

Pentru ocuparea postului de *învățător* definitiv la școala confes. gr. or. rom. din comuna **Sîrbova** tractul Buziașului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariul în bani gata 1000 cor. unamie cor.
2. Restul asigurat prin ajutorul de stat.
3. Pentru adunarea generală și participarea la conferințe 30 cor. treizeci cor.
4. Pentru scripturistica 20 cor. douăzeci cor.
5. Dela înmormântări 2 cor. două cor.
6. Dela parastase 2 cor. două cor.
7. Locuința liberă în edificiul școlii cu 2 chilii, grădina în complex de 800 st. [ ] și un estravilan de 200 st. [ ]

Mesul învățător este îndatorat a purta cantoratul

în și afara de biserică, a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial, și a compune socioțile bisericești și a cultului.

Doritorii de a ocupa acest post au să substearnă petițiile înscrise conform normelor prescise și a le înainta Prea On. Oficiu protopresbiteral din Buziaș precum și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sarbatoare în sânta biserică spre a-și arata dexteritatea în cântări și tipic, dar nu în ziua de alege.

Sîrbova, din ședința comitetului parohial ținută la 8 Decembrie 1919. 3-3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Papa* protopop.

Pentru ocuparea definitivă a postului al 3-lea de *învățător* la școala gr. or. rom. din comuna **Ghilad** ppresb. Ciacovei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele:

1. Salar în bani dela com. bis. 800 cor. iar restul prin întregire dela stat.
2. 2 jugh. 24 st. [ ] pământ arator ca rentimerațiune pentru cantorat, după care alegându-l învățător va solvi toate dările; precum și paușal de lemne 150 cor.
3. Cortel liber cu grădina intravilană de 1/2 jugher.
4. Paușal scripturistic 25 cor.
5. Pentru participarea la adunarea generală 20 cor.
6. Pentru participarea la adunarea despărț. 10 cor.
7. Dela înmormântări 2 cor.

Mesul învățător e îndatorat a cerceta însuși regulat sf. biserică; a conduce tinerimea școlară la sf. biserică; a purta cantoratul în și afara de biserică împreună cu ceilalți învățători și a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească, apoi a conduce la compunerea socioților bis., școlare și fundacionale.

Dupa intravilanul folosit solveste însuși învățătorul toate dările.

Preferiți sunt cei cu cunoștințe musicale și capabili de a conduce cor vocal.

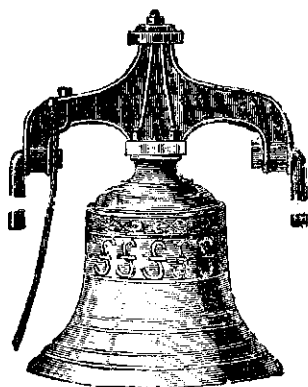
Doritorii de a ocupa acest post; să-și substearnă petițiile Pre On. Oficiu protopresbiteral din Ciacova și să se presinte în vre-o Duminecă sau sarbatoare în sf. biserică, nici decum însă în ziua alegerii.

Ghilad din ședința comitetului par. ținută în 16-29 Februarie 1920. 3-3

Nicolae Chicomban
paroh - președ. com. par.

Dimitrie Țieran
paroh - not. com. par.

În conțelegere cu mine: *N. Chicomban* adm. protop.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,

turnătorie de clopote

și fabrică de scaune de fier pentru clopote

Timișoara-Fabric.

20 52 Calculări de preț se trimit gratuit.